

Disput. Jur. de Judiciis. Tit. I.

num. 266. *privileg. 153. vers. ad hoc*, & ceteri Doctores communiter discidunt à sententia *Glossæ*, & existimant scholasticum, qui semel elegerit Judicem, coram quo ve- lit conveniri, etiam ante litem contestatam, non posse variare, & reprobare, quod semel approbaverit, cap. quod semel 2. l. de regul. *Jur. in sexto*, l. generaliter, §. sed iuramento, C. de reb. cred. l. si servus 22. l. qui iurasse 26. in principio, ff. de jurejurand. l. *Pomponius*, in fin principi, ff. de negot. gest. l. 1. §. ultimo, C. de assert. toll.

491 Ad textum autem in d. l. si convenerit, respondent *Cynus*, *Baldus*, & ceteri Doctores primo, illum agere de Judice alieno, cui non tribuit jurisdictionem, solum pactum litigantium, quin ante litem contestatam possint peneire, & à pacto recedere: hic vero agimus de Judice proprio, & legitimo, & competenti, ita sit, ut dispar sit ratio. Secundo, illum textum loqui de auctore, cuius interest litem cito contestari, & finire: hunc vero loqui de reo, cuius interest judicium subterfugere, & litem differre, l. properandum, §. fin. autem reus, C. de judic. l. 2. C. de jurejur. proper calum. dand. Quare si illi variatio permittatur, nunquam litem contestabitur, sed auctorem ab uno Judice ad alium remittendo eluder. Simili modo respondent ad textum in d. l. si cum dote, §. eo autem tem- pore: ibi enim agitur de auctore, hic agitur de reo.

492 Limita tamen primo predictam quintam conclusionem si scholasticus suo privilegio renunciaverit, nam tunc poterit conveniri in suo foro non privilegiato. Potest autem huic privilegio renunciare, ex l. si quis in conscribendo, C. de pacis. & l. ff. si quis in jus vocat. non jerit, & notarum Speculat. l. 1. tit. de reo, §. 1. nu. 5. in fin. Bartol. in d. *Authent. habita*, nu. 7. in fin. Bald. num. 52. *Salycer. num. 32.* & præsupponit ut indubitatum *Glossa ibi*, in verb. si litem, cui multi confident, probatur ex d. l. 7. tit. 31. part. 2. ubi judicium valet, si scholaris, qui forum declinare potest, omittat declinatoriam, & conveniri se patiarunt: cum tamen, ut superius advertimus nu. 482, debeat coram incompetenti suum privilegium allegare, ut eo gaudere possit, & debeat, & ad suos Judices remitti. Ratio autem hujus limitationis est, quoniam privilegium fori, quod scholasticis indulgetur, non conceditur illis ob universitatem, & collegium, aut ordinem; immo vero ob favorem singulorum, atque ita censendum est personale, & succedit regula d. l. si quis in conscribendo, iuris antiqui, ut quicunque possit iis, que pro se introducta sunt, renunciare.

493 Limita secundo predictam quintam conclusionem, ut gaudet solum privilegio fori scholaris studens in Academiis approbatis habentibus privilegia studii generalis, scilicet studens sub privatis Praeceptoribus in studiis adulterinis, vel reprobaris; ille enim non gaudet fori privilegio. Hanc limitationem tradit Angelus in d. *Authent. habita*, n. 6. in fin. & probat ex l. unica, C. de studiis libera- lib. verb. Rom. l. 1. & ex l. 1. C. de professor. qui in urb. Constantino. l. 12. & ibi notatis, sequitur *Rebuffus de privileg. scholast. num. 113. priv. 34.*

494 Limita tertio predictam quintam conclusionem, ut non procedat in Clericis scholaribus, qui non possunt se subiecte Judicis alieno in prædictum sui legitimi Judicis ordinarii, cap. significasti, cap. diligenti, de foro com- pet. & ibi notari Doctores. Hanc limitationem tradit *Glos. in dict. Authent. habita*, in §. veruntanen, verb. si litem. *Cynus ibi* n. 6. *Barrolus* n. 4. in fine, *Albericus num. 4. Baldus* n. 6. *Angelus* num. 9. *Salycketus* num. 19. in fine, *Fulgoius* num. 5. vers. in eadem glossa. Speculator l. tit. de reo, §. 1. num. 9. *Panormitanus* latissime in sua questione 6. *Gansdulfus* num. 7. 8. & 9. *Marianus Socinus* in cap. si quis Clericus l. num. 17. & in cap. significasti nu. 43. & in cap. licet ratione, ultimo, num. 90. vers. & hoc dicit esse notandum, sub. §. ulterius, defor. compet.

495 Limita quarti, ut non procedat predicta quinta conclusio in scholari, qui non est in matricula, vel in illo, qui cum sit matriculatus, non dat tamen actu literis operam, & exercit literatum studia: isti enim non gaudent privilegii scholarium. Quam limitationem plane indicat l. 18. cap. 4. tit. 7. l. 1. recopiat, tradit *Joannes de Platea* per tex- tum ibi in l. 1. num. 2. & 3. C. de collegiatis, & cartopariis, & nummariori, l. 11. & in l. eos qui 3. per textum ibi, C. de apparit. Magistr. milt. l. 12. *Panormitanus* in cap. 1. num. 39. *Decius ibidem* in 2. lectur. nu. 116. de fu- dicis, *Lancelotus Galiaula* in rep. l. centurio, nu. 50. ff. de vulgar. & pupill. sublit. *Rebuffus de privileg. scholast. n. 278. privileg. 165. §. sed contrarium, cum seqq. juxta cu-*

jus doctrinam debent accipi que tradit *Mascardus de pra- bationibus*, concl. 1297. *scholarem aliquem esse*, num. 9. & seqq. & quoad matriculam idem sensit *Decius ubi supra*, n. 118. *Joannes Lupus in reperit*, rubr. §. 38. n. 3. de donat. inter, *Didacus Perez in leg. 8. tit. 2. l. 1. ordinament. gloss. 1. versi adverte tamen col. 75. Pax in praxi 2. tom. 1. par. 6. 26. in principio, ff. de jurejurand. l. *Pomponius*, in fin principi, ff. de negot. gest. l. 1. §. ultimo, C. de assert. toll.*

Sublimitat hanc limitationem *Lucas de Penna* in leg. 491 2. num. 4. *Cod. de privileg. scholar. 12.* ut tametsi scholaris sit extra locum studij, verbi causa moretur in loco propriæ originis, cum animo tamen revertendi ad studium, & studii locum, gaudeat nihilominus privilegio fori, ex l. postlimini 5. §. captivus, ff. de ca- priv. & postlim. revers. §. pavonum. vers. in iis, insit. de rer. divisi. quem sequitur *Isernia d. Authent. habita*, num. 10. tametsi limiter, ac declarat.

Ad hunc locum postquam actum est de singulis schola- sticis, ac eorum Judice, plane pertinebat agere de Judice le- gitimo universitatis scholasticorum, cum convenienda est. Sed ne plus debito immoremur, quoniam nihil addendum occurrit, consulendus est de hac difficultate Bartol. in l. *sodales* 4. & ex n. 14. ff. de colleg. illicit. Bald. in dict. *Authent. habita*, ex num. 76. *Salycketus ibidem*, ex n. 39. C. ne filius pro patre, *Marianus Socinus* in cap. si quis Clericus, num. 17. de foro comp. *Decius* in cap. ex li- teris 11. ex num. 20. de const. *Ancharaicus* in cap. ea que 26. num. 21. q. 16. *dereg. jur. in 6.*

Ita locum habent juxta jus commune, & partitarum: 492 de jure vero recentiori *Castellæ* usu comprobato aliquid immutatum est ex concordia facta cum Academia Salmantina contenta in l. 18. titul. 7. l. 1. recopil. & ex l. 19. & l. 20. eod. titul. que postea extensa est ad Academiam Complutensem per l. 26. ejusdem tituli; atque item ex industiis privilegiis apostolicis, & bullis summi Pontificis expeditis in gratiam predicatorum universitatum Salmanticensis, & Complutensis, & professorum actu docentium in eis, quamvis facultatem, & scholarium singulorum earum, quorum in predictis legisbus mentio fit, & apud *Rebuffus de privilegiis scholasticorum*, n. 274. *privileg. 161.* & num. 278. *privileg. 165.* in fine, & n. 279. *privileg. 166.* §. *limita*, juxta quas scholasticus Salmanticensis Ecclesiæ, & vicescholasticus (Judicem stu- dii, seu scholarum vocant) atque Rector Complutensis Academiæ constituti sunt Judices conservatores, tum universitarum, tum etiam singulorum scholarium, tam laicorum, quam Clericorum, in omnibus causis civilibus, & criminalibus, sive levibus, aut mediocribus, sive gravissimis, & atrocissimis, sive scholaristi sine auctores, sive rei; nam auctores trahunt lites ad suos Judices ob privilegium conservatoriarum Innocentii VIII. & aliorum Pontificum; rei autem apud eosdem convenienti, exceptaque sunt universi ab omni alia, tam Ecclesiastica, quam seculari iurisdictione. Imo vero eis denegatum est auxilium regium violentiae, ex dict. l. 18. c. 1. quod concedi solet quibuscumque litigantibus apud Ecclesiastica tribunalia; refert *Cevallos tractatus de co- gnitione per viam violencie* 2. par. q. 157. ex n. 1.

Quae tamen doctrina, que vicem habet regulæ, mul- tiplicis limitanda est ex decisio, & decretis in dict. l. 18. tit. 7. l. 1. recopil. nam primo in ejus cap. 1. §. pero per quanto, cayetur, ne sicut fraudulentem cessionem in favorem cathedraliorum, seu scholariorum, quo debitores con- veniantur coram predictis Conservatoribus, & indebit molestantur, & ne admittantur predictæ cessiones, nisi facte fuerint à patre in filium, adhibito jureamento eas esse veras, debitumque verum, & factam esse cessionem ad filii alimenta sine ulla fraude, aut fidei- commissio. Meminit *Rebuffus de privilegiis scholasticorum*, n. 289. *privileg. 177. circa finem*, ubi agit de simili constitutione facta a Ludovico XII. Galliarum Rege pro universitate Pariseni, & Azevedus in d. l. 18. & *Cevallos ubi supra*, num. 16, meminit Rodriguez de annu. redit. l. 3. q. 4. num. 43. & hoc est prima limitatio.

Secundo, in predicta l. 18. cap. 2. cayetur, ne scho- lasticus in judicium vocaret virtute predictæ conservato- riae quenvis reum, nisi intra quatuor dietas distaret à civitate Salmanticensi, declaraturque unamquamque dietam spatium decem leugaram contineat, quod ex d. l. 20. eod. tit. restrictum est ad duas dumtaxat dietas, juxta bullam Innocentii VIII. meminit *Rebuffus d. privil. 161.* quæ est secunda limitatio.

Disputatio II. Quæst. VI. Sect. VI.

501 Tertio, in d. l. 18. cap. 3. cayetur, ne predictis privile- giis scholarium gaudent pharmacopœia, librarii, procu- ratores, aut alii officiales, qui præcipue profitentur, & exercent suas artes, non studia litterarum, etiam si descri- bantur in matricula, & adeant scholas. Quod idem exten- ditur cap. 5. ad beneficiarios cathedralis Ecclesiae, qui ob exemptionem magis, quam ob litterarum professionem scholaris adeuntr; & hoc est tertia limitatio.

502 Limita quarto, ut non possint gaudere privilegio fori scholastici Salmanticensis, aut Complutenses, quod debita contracta, aut criminis commissa, antequam fuerint scholaris, quoque integrum cursum absolverint, continuoque studuerint audientes quotidie duas lectio- nes, ut statuitur in d. l. 18. cap. 6. notaruntque *Rebuffus de privileg. scholaristic.* num. 252. *privil. 141. circa finem*, *Paz in praxi*, 2. tom. 1. part. cap. 6. num. 30. in fine, & num. 32. *Cevallos ubi supra*, num. 18.

503 Quam tamen limitationem ego sublimitarem, ut scholasticus, quod debita contracta postquam descriptus est in matricula, & caput operam dare litteris, audirete Magistros in predictis Academias, & circa delicta item postea commissa, gaudent debeat statim foro privilegiato. Ratio est, quoniam ille est scholaris actu, ergo debeat gaudere scholarium privilegiis. Lex autem, que hoc privilegium denegat, denegat cum limitatione, circa debita ante contracta, aut delicta ante parrata, ob vitandas fraudes, obviandumque ne quis scholaris prætextu fori privi- legiati ob delicta commissa, vel debita contracta, magis quam ob litterarum professionem; quod illa igitur dumtaxat est accipienda, & practicanda.

504 Limita quinto, ut familiares scholarium non gaudent foro privilegiato, nisi simul sint scholares. Ita statuitur in d. l. 18. cap. 7.

505 Limita sexto, ut non gaudent foro exemplo, & privi- legiato scholastici, immo vero immunitatem, & exemptionem amittant, quoties Judicibus regiis, aut corum Ministris faciunt resistentiam. Ita statuitur in l. 18. tit. 7. lib. 1. recop. notat Volano in curia philippica, 3. par. §. 1. n. 16. Quod plane sublimitandum est, ut non procedat in Clericis, quibus non potuit lex secularis adimere immunitatem, & exemptionem, eoque punire.

506 Limita septimo, & ultimo, ut possit nihilominus non obstante privilegio fori consilium regium, cum ab aliquo scholari laico committitur grave crimen dignum exemplari punitione, delegare Judicem, qui aduersus delinquentem procedat, illumque puniat. Quod vidimus jam aliquoties accidisse in istis Academias, seu ob seditiones in provisionibus cathedralium, seu ob carmina famosa edita. Ratio est, qui illemet Princeps, qui iurisdictione concepit privilegium, paenes fe eandem retinuit, quam dedit potestem, cap. dudum, 4. de prabendis in sexto, atque advocate potest causam aliquam speciale inclusam in generali mandato, cap. studiis, de offic. legar. cap. ceterum 3. cap. pastoralis, 14. §. quoniam, cap. cum contingat, 24. de rescriptis, *Rebuffus in consit. regul. tom. primo*, trah. de evocationibus, in prefatione, num. 15. & 17.

507 Ceterum in aliis Academias approbatis, que multa sunt in hoc Regno, quibus non sunt concessa privilegia ad designandum ejusmodi Judicem conservatorem, qua- lem habent Academia Salmanticensis, & Complutensis, servabitur jus commune, & partitarum, de quo supra, nisi quatenus contraria consuetudine, aut prescriptione sit introductum.

SUMMA SECTIONIS SEXTÆ.

508 Familiares sancti officii gaudent foro privilegiato in criminalibus tribunalium sanctæ Inquisitionis.

509 Ratio cur hoc privilegium illis fuerit concessum.

510 Nemo cogitur expensis suis militare.

511 Conditiones necessariae, ut familiares gaudent pri- vilegio fori.

512 Familiares in civilibus non gaudent fori privilegio regulariter.

513 In Regno Valentinæ familiares gaudent in civilibus fori privilegio.

514 Officiales alii sancti officii gaudent in civilibus, & criminalibus indistincte privilegio fori.

515 Familiares in criminalibus exceptis in concordia non gaudent privilegio fori.

516 Familiares delinquentes in officio publico delictis Carleval, de Judicis, Tom. I.

commissionis amittunt fori privilegium; non vero delinquentes delictis omissionis, ex sententia Narbone.

517 Rejicitur predicta sententia, & ostenditur etiam de delicto omissionis in officio familiarem puniri in tribunalibus secularibus.

518 Ob delicto omissionis in officio sepe potest quis officio privari.

519 Ex officio duplex oritur obligatio, ad faciendum, & ad non faciendum.

520 Delicta omissionis non essent delicta, nisi essent contra obligationem officii.

521 Exemplis judicandis non est. Rota aliquando rotat.

522 Familiares ob violationem pragmaticarum de fe- rendis vestibus, aut extrahendis, aut introducendis mercibus prohibitis, non gaudent privilegio fori.

523 Judices ordinarii possunt capere familiares delin- quentes in qualibet crimine, ut eos remittant ad competentem.

524 Orta controversia de jurisdictione inter Judices se- culares, & Inquisidores, quis ordo servandus sit in ea dirimenda.

SECTIO SEXTA.

De foro familiarium sancti officii.

Sexta conclusio. Familiares sancti officii gaudent foro 508 privilegiato in criminalibus ut non possint conveniri nisi apud tribunalia sanctæ Inquisitionis, aut accusari, & puniri, & de quoconque delicto à Judicibus secularibus, aut Ecclesiasticis ordinarii; sed cum primum constituerit esse familiares sanctæ Inquisitionis, sint remittendi ad Inquisidores tanquam Judices competentes. Ita statuitur in l. 20. cap. 5. & 6. tit. 1. lib. 4. recop. in Codice noviter ad- dito, que est concordia tandem facta inter Judices seculares, & tribunalia sanctæ Inquisitionis in Regnis Hispaniarum anno 1553, post alias factas annis 1518. 1542. & 1545. iussu Caroli Quinti Imperatoris, felicissimæ memoriae, & Philippi Secundi Regis Domini nostri, dum esset Princeps, & eorundem Regnorum gubernator, que in Hispania est in uso, & observantia. Notarunt Simancas de catholicis institutionibus, tit. 41. n. 19. qui ibidem, num. 17. ejusdem concordie mentionem fecit, Rojas de hereticis, 2. part. num. 422. Volano in curia philippica, 3. par. §. 1. n. 15. Villadiego in politica, cap. 5. §. 20. n. 147. Marcius Giurba consil. criminal. 96. in principio, Narbona in d. l. 20. gloss. 21. ex num. 1. qui latissime eam concordiam recentiter interpretatus est.

Ratio autem, cur hoc privilegium concessum fuerit 509 familialibus sanctæ Inquisitionis, ea esse potest, quoniam cum Inquisitores, & Episcopi quoad privilegia aequiparentur, ut animadverterit Zerola in praxi Episcopali, prima part. verb. Episcopus, vers. decimonoно, Franciscus Pega in additione ad directorium Inquistitorum, par. 3. q. 56. Scho- lio 105. vers. postremo in hac questione, & Gratian. discept. forens. 2. tomo cap. 340. num. 35. & cap. 341. num. 11. ne- que minor Inquisitoribus sint concessa privilegia, quam Episcopis, ut constat ex cumulatis a Joanne Rojas de hereticis, 2. part. ex num. 409. & Gratiano nuper relato Ludo- vico de Paramo de origine Inquisitioni, titul. 1. cap. 4. factum est, ut de causis criminalibus suorum familiarium cognitio concessa sit Inquisitoribus, cum Episcopi possint etiam de causis suorum familiarium, quamvis laicorum, & mere secularium cognoscere, ut probare videtur textus in lib. 2. §. verum etiam, C. de Episcop.

Disput. Jur. de Judiciis. Tit. I.

Giurba cons. 88. ex n. 1. ubi late tractat, & cons. 70. n. 20. & 21. Volano in cur. philip. 3. par. §. 1. n. 15. in fin. Gal- lupus in praxi Sac. Reg. Cons. Neap. par. 2. cap. 6. ex n. 47. Cevallos in tr. de cognit. per viam vol. 2. part. quest. 58. ex num. 1. referens multos, Narbona in d. l. 20. tit. 1. lib. 4. recopil. gloss. 1. n. 26. & 27. & gloss. 22. n. 4. quemadmo- dum, & familiares Cardinalium gaudent eodem privilegio, testante eodem Claro d. quest. 35. n. 17. & quest. 68. num. 32. Hieronymo Manfredo tract. de Cardinalibus, cap. 8. priv. 14. tom. 13. tract. 2. p. Hippolyto Bonacofa in tract. de servis, q. 7. tom. 7. tract. p. 1. Farinacius ubi supra, n. 46. ubi tamet al se nonquam vidisse, aut audivisse obseruatum esse in urbe hoc privilegium Cardinalium, in quam resert contestem Scacciam, qui idem dicit, de judi- ciis caesar. civil. & criminib. 1. c. 11. n. 22. & ibidem ait, neque praedictum privilegium Episcoporum, quod suos familiares esse in usu in curia Romana, quinimo utrumque famulos puniri hodie a Judicibus ordinariis, non fecis, ac alias non privilegiatos, addit Gaspar. Anton. Thesaurum lib. 3. quest. forens. quest. 78.

Aliam rationem ejusdem privilegii fori familiarium sancti officii reddit Simancas d. tit. 41. num. 19. Volano in curia philippica, 3. part. dicto §. 1. num. 15. Vil- la diego in politica dicto cap. 5. §. 20. num. 147. Marcus Giurba dicto cons. 96. in principio, per torum, Cevallos de cognitione per viam violentia, 1. part. gloss. 15. n. 17. & 18. & quest. 23. num. 9. & 10. & latissime prosequitur Narbona in d. l. 20. ex gloss. 7. ad 20.

Hanc limitationem quantum ad eam partem, quod fa- miliares, qui in officio, aut munere publico delinquunt, non gaudent privilegio fori, sublimitandam credit Narbona in d. l. 20. gloss. 20. ex num. 119. ut sit intelligenda, si familiares delinquent in officio delictis commissionis, secus si delinquant delictis omissionis (quod haec enim credit gaudere foro privilegiato, ita ut horum delictorum omissionis in officio dum exercetur, cognitio, & punitio pertineat ad Inquisidores, & de illis familiares inquisiti, aut accusati, sint ad eos remittendi. Probat autem suam sententiam ex eo, quod delictum commissionis multo gravius est delicto omissionis, ex conge- nitis à Tiraquello in tract. de paenit. temperandis causa 44. ex num. 23. quem ipse refert, & Cardinali Tusco lib. D. conclus. 177. tom. 2. & liter. P. conclus. 257. tom. 6. & alii, quos consulto omittimus. Cum igitur delicta excepta in dicta concordia excipiatur à cognitione In- quisitorum ob nimiam gravitatem, sit, ut delictum omissionis admisum in officio publico, non sub exce- pte, sed sub regula maneat, cum in eo non militet gravitatis ratio, qua fuit causa excipiendi praedicta delicta. Confirmatur deinde, quoniam delicta omissionis non possunt videri in officio, vel occasione ipsius ad- missa, nec delinquere in officio, qui quod facere tene- batur, omisit; constitutum enim delicta omissionis potius in non faciendo, & in neglectu quodam, & desidia, tolerantia, & dissimulatione, ad quae incurrienda officialis officio non indiger, cum ea in eo etiam, qui officialis non sit, facile reperiantur. Tandem haec confi- mat duobus exemplis rerum iudicatarum,

Verum ut ingenu, pace tamen ejus dicam, quod sentio, existimo sublimitationem falsam, & nullo fundamento mixam, quo facile everio tota sententia corrui: non fuit enim gravis causa cur in dicta sententia crimi- na in officio commissa exciperentur, cum multis criminibus, etiam commissionis, in officio admisis, gravius si homicidium, vel adulterium, quod in praedicta con- cordia non excipitur, ut adnotavit Simancas ubi supra, d. tit. 41. n. 22, sed hujus exceptionis ea fuit ratio, quoniam ferendum non erat, ut se dicerent exemptos à syndicatorebus, qui publica officia exercerent: atque ita, vel injuria subditorum insulta, & impunita manerent, vel quod non minus est incommodum, cogerentur ad satisfactionem querendam per extranea tribunalia, in locis fortassis distantissimis divagari, cum gravissimis sumptibus, molestis, & vexationibus, magnoque onere conscientia eorum, qui similes homines exceptionibus fori, & exemptionibus munitos, & nihil timentes publicis officiis præposuerunt. Qua eadem ratio, etiam contra strictum juris rigorem, introduxit, (ut nos superius n. 453. & 454. notavimus) ne qui ex privilegiis canonici, & apostolicis exempti sunt à jurisdictione ordinaria, videlicet Clerici, militarium ordinum equites, qui officia regia publica administrarent, quoad delicta in officiis commissa, possent secularium syndicatorum juridictionem subterfugere, & ad suos Judices remissionem petere.

Disputatio II. Quest. VI. Sect. VI.

petere. Ea autem tanto magis in familiaribus inquisitionibus locum habere debet, quanto ipsi ex regia solum permissione, quod ex praedicta concordia constat, exem- ptione fori potiuntur. Tum vel maxime, cum id juri communis conforme sit, in l. unica, C. in quibus causis militantes fori prescriptione uti non possint, condita à Theodosio Augusto.

Præterea, quia cum delicta omissionis in officio, tamet minus gravia, quam delicta commissionis, ut omit- tam esse saepè multo magis damnosa Reipublica, quam ulla alia commissionis peccata, tantam gravitatem habere soleant, ut ob ea imponi possit pena privationis officii, ut idem Narbona ibidem num. 124. adnotavit, & probatur ex l. si quis Judices, 3. C. de offic. Prefect. prator. orient. & ex sententiâ multorum quos refert, quibus ad- afflictum in confit. statutus, n. 51. & 52. de offic. Ma- gistr. justitiar. Horat. Mandol. in egregia adnotatione prima ad consil. 80. Ludovici Romani, Jul. Clar. l. 5. sens. §. fin. quest. 73. n. 5. Menoch. de arbitr. lib. 1. quest. 55. n. 14. & lib. 2. casu 441. n. 5. Francisc. Marc. quest. 742. ex num. 1. 2. part. Avandan. de execvend. mandat. 1. part. cap. 4. n. 6. versc. & quamvis, Ludovic. Gomez in regu. cancell. in regula de triennali. posse. post quest. 28. in epilo- go casum negligenti, ex principio, usque ad casum 36. Bovadilla lib. 5. politic. cap. 1. num. 153. & 196. imo ve- ro cum etiam supremi Principes propter nimiam neglig- entiam Regnis suis privari possint, ut hac eadem di- spitatione quest. 2. numer. 134. adnotavimus, que tamet pena propter multa delicta commissionis in officio admissa imponi, neque soleat, neque possit; non possum videri tam levia omissionis delicta, ut eorum in syn- dicatu ratio haberi non debeat. Cum vero in syndicatu imputari soleant, & de eis Judices inquiri, accusari, & puniri debeant, ut constat ex late traditis à Bovadilla lib. 5. polit. d. cap. 1. ex num. 142. & usu quotidiano, novum, & inauditum esset, eam partem processus syn- dicatus, que pertinet ad capita omissionis, & negligen- tia culpabilis ad aliquo familiari in officio re- gis, remitti ad Inquisidores; & alteram partem per- tinentem ad capita commissionis, retineri, & definiri à Judge syndicatus, divisa causa continentia contra ma- nifestas regulas juris, in l. ubi accipitum, 30. ff. de ju- diciis, l. nulli, C. eodem titul. l. 2. ff. de quibus rebus ad eundem iudicatur, l. omnes, C. de arbitr. inst.

Tum præterea, quoniam verba concordiae, seu dicta leg. 20. cap. 6. plane comprehendunt utrumque casum, commissionis, & omissionis sub sua generalitate. Item (ait) que los que tuieren officios reales, o publicos, de los pueblos otros cargos seglares, y delinquieren en cosas tocantes a los dichos oficios, y cargos, sean juzgados en los dichos delitos por la justicias seglares. Quis poterit negare Judicem negligentem in administranda justitia delinquere contra obligationem officii, & in re officium tangente? Negabit Narbona, sed si negat, re vera lat- bitur. Nam ex officio duplex obligatio ostitur: positiva ad faciendum: & negativa ad non faciendum: ita ta- men, ut præcipua, directa officii obligatio sit positiva: nam officium significat obligationem faciendi; quo sit, ut beneficium debet propter officium, capitulo ultimo, de re scriptis in sexto, Trident. session. 21. decreto de re- formatione cap. 3. Flamin. Parif. de resignation. beneficior. lib. 6. quest. 1. ex num. 47. & num. 41. Non enim officium est res mortua, & inanimis, ut quis possit dor- miendo, & nihil mali agendo officio satisfacere; sed est viva, & activa, & officialis de eo investitur, ut inserviat agendo, & laborando. Quod plane indicat evangelica parabola de talentis servis à Domino peregre profecturo commissis, & reprehensio servi illius, qui duritiam, & morositatem Domini timens, nihil super- lucratus, talentum humi defossum, quod ille cum usi- ris expetebat, advenienti Domino restituit, Matthie 25. & quæ ad eum locum notant sacri interpretes à Glossa relati, & Joannes Maldonatus, ex num. 14. Jansenius Cornelius in concordia evangelica, cap. 107. & 126. Ergo magis directe peccat contra officium (non dico gravius) qui omittit debita facere ex officio, quam qui committit indebita; cum ille ex directo pugnet aduersus officii principalem obligationem, iste adversus mi- nus præcipuum.

Neque item verum est quod Narbona præsupponit, videlicet delicta, qua in omitendo consistunt, non esse ejus natura, ut quis ad ea incurrienda, indigat officio. Carleval. de Judiciis, Tom. I.

CONSULTA
USO EXCLUSIVO
EN LA SADA